

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Факультет іноземних мов
Кафедра романської філології та перекладу

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ
(дисципліна вільного вибору)

Освітньо-професійна програма Французька мова і література та друга іноземна мова

Спеціальність: 035 Філологія (романські мови та літератури (переклад включно), перша - французька)

Спеціалізація: Французько-країнський переклад та переклад з другої іноземної мови

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Мова навчання: українська

Розробник: д. філол.н., проф. Попович М.М.

Профайл викладача: kafedrafm@yahoo.fr/ mporovych@chnu.edu.ua
Контактний тел. 050.814.99.79

E-mail: mporovych@yahoo.fr

Сторінка курсу в Moodle

Консультації 1 година на тиждень (вівторок)

Онлайн-консультації: за попередньою домовленістю

Очні консультації: за попередньою домовленістю.

1. Анотація навчальної дисципліни. Навчити людину ефективно спілкуватися в усній чи письмовій формі – завдання не з легких. Його складність полягає в тому, що крім власне гарного знання мови, потрібно оволодіти багатьма іншими складниками цього процесу, як-от: культурою спілкування, правилами етикету, знанням невербальних (міміка й жести) форм вираження думки, специфікою фонових знань, властивих носіям мови, які комунікують між собою. До того ж, вступаючи в міжкультурний контакт, треба пам'ятати про специфіку національного менталітету співрозмовника, яка відмінна від нашої, враховувати особливості його національного характеру тощо. Звідси випливає висновок, що ефективна міжкультурна комунікація не може скластися сама по собі, до неї потрібно ціленаправлено готуватися, вивчаючи її вербальні, паравербальні та культурні складники.

2. Мета навчальної дисципліни – показати, що важливим компонентом комунікації взагалі і міжкультурної зокрема є соціолінгвокультурна компетенція учасників комунікативного акту, і що, незважаючи на універсальний характер механізмів людського мислення, процес вербалізації думок є національно і культурно детермінованим, що ускладнює спілкування й приводить нерідко до комунікативних невдач.

3. Завдання курсу – доповнювати та поглиблювати знання та вміння студентів, якими вони опановують на заняттях з практики мови, навчати будувати свою іншомовну лінгвальну діяльність з урахуванням різних чинників мовнокультурного змісту, які можуть впливати на результативність протікання міжкультурного спілкування, на успішну реалізацію заданої комунікативно-прагматичної мети; розвинути культурну сприйнятливість, здатність до правильної інтерпретації різноманітних видів комунікативної поведінки; показати на конкретних мовних прикладах, якими способами досягається оптимальна реалізація інтенцій мовця щодо досягнення ним конкретної мети спілкування; розкрити понятійно-змістову природу різних стратегій мовленнєвого спілкування; схарактеризувати роль та місце різних чинників, які мають безпосереднє чи опосередковане відношення до практичної реалізації тієї чи іншої комунікативної стратегії.

4. Програмні результати вивчення дисципліни:

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

а) засвоїти у чому полягає трудність міжкультурного спілкування, яка природа перешкод, що заважають нормальному мовному спілкуванню людей та які чинники впливають на успішне протікання міжкультурного комунікативного акту;

- б) усвідомити когнітивно-комунікативну сутність зв'язків, які існують між мовою, свідомістю і культурою;
- в) збагнути, що являє собою мовна картина світу і як вона може впливати на успішне здійснення міжкультурного комунікативного акту;
- г) засвоїти основоположні принципи успішної комунікативної діяльності, зокрема: ефективно використовувати набуті лінгвістичні знання в практиці іншомовного спілкування, правильно вибирати потрібні стратегії мовного спілкування у мовленнєвих актах, учасником яких він стає; граматично коректно й логічно формулювати свої думки відповідно до своїх комунікативних інтенцій, умотивувати належним чином їхній семантико-прагматичний зміст; враховувати специфіку національного менталітету співрозмовника та різні позамовні чинники, які сприяють або заважають успішному протіканню акту мовлення;

5. Набуті знання і вміння покликані розвивати такі компетенції:

Загальні:

1. Здатність правильно спілкуватися державною (ЗК3) та іноземною мовою (ЗК 4 мовою як усно, так і письмово).
2. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 2).
3. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем
4. Здатність учитися й опановувати сучасні знання (ЗК 5).
5. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 6).
6. Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях (ЗК 11).

Фахові:

1. Здатність адекватно використовувати у професійній діяльності метамовний інструментарій вивчених теоретичних дисциплін щодо проблем співвідношення мови та мислення, концептуалізації й категоризації предметів об'єктивного світу в мовних поняттях, формування мовних значень.
2. Здатність ефективно використовувати набуті лінгвістичні знання в практиці іншомовного спілкування, правильно вибирати потрібні стратегії мовного спілкування у мовленнєвих актах;
3. Здатність граматично коректно й логічно формулювати свої думки відповідно до своїх комунікативних інтенцій, умотивувати належним чином їхній семантико-прагматичний зміст;
4. Здатність враховувати специфіку національного менталітету співрозмовника та різні позамовні чинники, які сприяють або заважають успішному протіканню акту мовлення;
5. Здатність коректно вирішувати проблеми комунікативних перешкод, що діють всупереч обраній стратегії спілкування.
6. Здатність вільно орієнтуватися в різних напрямках і школах філологічної та педагогічної наук.

7. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди французької та української мов, описувати соціолінгвальну ситуацію.

3. Структура навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекцій	практичних	семінарських	лабораторних	самостійної роботи	індивідуальних завдань	
Денна (філологія/переклад)	1-й	2	3.0	90		30	-		60		залік

3.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма											
	усього	у тому числі										
		л	п	лаб	інд	с.р.						
1	2	3	4	5	6	7						
Змістовий модуль 1. Мова і культура як базові поняття міжкультурного спілкування												
Тема 1. Комунікація як культурообумовлений процес	6		2	-	-	4						
Тема 2. Мова як явище культури	6		2	-	-	4						

Тема 3. Поняття і сутність культури	6		2	-	-	4							
Тема 4. Культура та взаємозв'язок з мовою.	6		2			4							
Тема 5. Соціалізація і інкультурація мовної особистості	6		2			4							
Тема 6. Гіпотеза лінгвістичної відносності <i>Сеніра-Уорфа</i>			3			6							
Тема 7. Культурна ідентичність і інакшість	6		2			4							
Разом за змістовим модулем 1	45		15			30							

Змістовий модуль 2. Мовна картина світу як форма відображення національного менталітету

Тема 1. "Картина світу" та її види	6		2	-	-	4							
Тема 2. Національна мовна картина світу	6		2	-	-	4							
Тема 3. Мовні складники етнолінгвокультурної картини світу	6		2	-	-	4							
Тема 4. Позамовні складники етнолінгвокультурної картини світу	6		2			4							
Тема 5. Роль прецедентних феноменів у міжкультурному спілкуванні	6		2			4							
Тема 6. Роль прецедентних стереотипів у міжкультурному спілкуванні	6		2			4							
Тема 7. Стратегії та тактики міжкультурного спілкування	9		3			6							
Разом за змістовим модулем 2	45	15				30							
Усього годин	90	30				60							

3.2.2. Тематика індивідуальних завдань

3.2.3. Самостійна робота

№	Назва теми
1	Відшукати у рекомендованій літературі п'ять визначень поняття “Комунікація” і прокоментувати їх
2	Схарактеризувати основні функції мови, про які йдеться у “Вступі у мовознавство”
3	Підготувати реферат на тему : “ Культура та її взаємозв'язок з мовою ”
4	Законспектувати з матеріалів Вікіпедії пояснення термінів “акультурація” і “інкультурація”
5	Прокоментувати такий вислів Е. Сепіра: “Світи, в яких живуть різні суспільства, – окремі світи, а не один світ, що використовує різні ярлики”
6	Підготувати презентацію на тему “Види картин світу”
7	Роз'яснити своє розуміння відмінностей між поняттями “мовна картина світу”, “наукова картина світу” та “національна мовна картина світу”.
8	Розкрити понятійний зміст терміна “етнокультурна картина світу”.
9	Зробити порівняльний аналіз 20 французьких та українських фразеологічних виразів, не повторюючи згадувані в посібнику.
10	Послуговуючись методом спостереження, складіть список найтиповіших помилок фонетичного рівня, яких припускаються студенти вашої групи у французькій мові
11	Перекласти українською мовою фрагмент тексту “ Les fondements de la communication interculturelle
12	Законспектувати з посібника <i>Попович М.М.</i> Основи міжкультурної комунікації: навчальний посібник основні лінгвокультурні норми поведінки французів. Тема 2 сс.120-129

4. Система контролю та оцінювання

Система контролю знань студентів передбачає:

- 1) письмовий контроль на лекціях у вигляді відповіді на одне конкретне запитання (у формі тезисів або тестів);
- 2) усне індивідуальне або групове опитування під час лекційних, практичних занять та в позааудиторний час;
- 3) тестові методи перевірки;
- 4) індивідуальна презентація з обраної проблематики теоретичної граматики;
- 5) підготовка реферату з тематики, відведеної на самостійне опрацювання;
- 6) контроль виконання індивідуальної письмової та усної роботи з дисципліни;
- 7) модульна контрольна робота.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку.

Умови допуску до заліку:

- 1) виконання двох модульних контрольних робіт на позитивну оцінку;
- 2) відпрацювання пропущених лекційних/практичних занять;

Примітка: Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна робота та самостійна робота) може здійснюватися в національній 4-бальній шкалі – “відмінно” (“5”), “добре” (“4”), “задовільно” (“3”), “незадовільно” (“2”). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських та практичних занять позначаються “0”.

У кінці семестру викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в рейтинговий бал за роботу протягом семестру. Максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити 60.

Іспит може відбуватися в усній формі, письмовій формі або складатися з письмової та усної частин. Підсумкова оцінка за національною шкалою і шкалою ЄКТС виставляється за таблицею:

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)							Кількість балів (залікова робота)	Сумарна кількість балів					
Змістовий модуль №1							40	100					
Змістовий модуль № 2													
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7							
4	4	4	4	4	5	5	5	4	4	5	4	4	4

Критерії та шкала оцінювання навчальних досягнень студентів

Курс “Сучасні методи дослідження мови” поділений на два модулі. В кінці кожного модуля обов’язковий модульний контроль. Завершується курс семестровим контролем – заліком.

Розподіл балів: **60 балів** (по 30 у кожному модулі). На заліку максимальна оцінка знань студента становить **40 балів**.

Критерії, які застосовуються викладачем для поточного та модульного контролю за роботою студентів:

- Відповідь студента на занятті оцінюється від **0** до **5 балів**, при цьому враховується: наявність конспекту; володіння темою; уміння провести логічний аналіз явища, що розглядається та зробити аргументативний висновок.

- Студент повинен використовувати додаткові можливості для накопичення балів. Наприклад:

тестування – від **1** до **2 балів**;

відповіді при фронтальному опитуванні – **1 бал**;

реферативні доповіді – до **6 бал**;

науково дослідні роботи – до **5 балів**.

- Реферативні доповіді та науково-дослідні роботи студент може виконувати 1 раз на модуль.

Для оцінки “**відмінно**” потрібно продемонструвати глибоке знання теоретичного матеріалу, логічно розкрити питання білета й коректно проілюструвати його мовними прикладами.

Оцінка “**добре**” ставиться тоді, коли студент досконало володіє матеріалом, дає правильні відповіді на 75% поставлених запитань.

Задовільна оцінка виставляється тоді, коли студент частково розкрив питання екзаменаційного білету і відповів на 65% додаткових запитань.

Незадовільна оцінка – це надто слабкі знання вивченого матеріалу, невірні відповіді на додаткові питання.

Оцінка за навчальну дисципліну виводиться відповідно до такої системи оцінювання:

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
60-69	D	задовільно	
50-59	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА З ДИСЦИПЛІНИ

Основна література

1. *Бацевич Ф.С.* Основи комунікативної лінгвістики: підручник / Ф.С. Бацевич. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2004. – 344 с.

2. *Верещагин Е.М.* Язык и культура. Лигвострановедение в преподавании русского языка как иностранного / Е.М. Верещагин, А.Г. Костомаров. – 2^е изд. – М.: Русский язык, 1990. – 248 с.
3. *Гачев Г.Д.* Национальные образы мира. Космо-психо-логос / Г.Д. Гачев. – М.: Прогресс, 1995. – 491 с.
4. *Грушевицкая Т.Г.* Основы межкультурной коммуникации: учебник для вузов / Т.Г. Грушевицкая, В.Д. Попков, А.П. Садохин / Под ред. А.П. Садохина. – М.: ЮНИТИ–ДАНА, 2003. – 352 с.
5. *Гудков Д.Б.* Теория и практика межкультурной коммуникации / Д.Б.Гудков. – М.: ИТДГК “Гнозис”, 2003. – 288 с.
6. *Головаха Є.І., Панина Н.В.* Психология человеческого взаимопонимания. – К.: Политиздат Украины, 1989.
7. *Кочерган М.П.* Загальне мовознавство: Підручник. – К.: Видавн. центр “Академія”, 2003.
8. *Косенко Ю.В.* *Основи теорії мовленнєвої комунікації*– Суми: Сумський державний університет, 2011. – 187 с.
9. *Корнилов О.А.* Языковые картины мира как производные национальных менталитетов / О.А. Корнилов. – Изд. 2-е, испр. и дополн. – М.: ЧеРо, 2003. – 349 с.
10. *Кочерган М.П.* Загальне мовознавство: підручник / М.П. Кочерган. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2003. – 464 с.
11. *Маслова В.А.* Лингвокультурология: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В.А. Маслова. – М.: Изд. Центр “Академия”, 2001. – 208 с.
12. *Морковкин В.В.* Язык, мышление и сознание et vice versa / В.В.Морковкин, А.В. Морковкина // Русский язык за рубежом, 1994. – №1. – С. 63 –70.
13. *Пинкер С.* Язык как инстинкт: Пер. с англ. / Общ. ред В.Д. Мазо. – М.: Едиториал УРСС, 200.
14. *Попович М.М.* Основы теорії мовної комунікації: конспект лекцій. – Чернівці: Рута, 2008 р. - 151 с.
15. *Попович М.М.* Основы міжкультурної комунікації: навчальний посібник / укл. Попович М.М. – Чернівецький національний ун-т, 2012. - 160 с.
16. *Селіванова О.* Основы теорії мовної комунікації: Підручник / Рекомендовано МОНМС України. – Черкаси: Чабаненко Ю.А., 2011. – 350 с.
17. *Тер-Минасова С. Г.* Язык и межкультурная коммуникация: (Учеб. пособие) – М.: Слово, 2000. — 624 с.
18. *Baylon Chr., Mignot X.* La communication. – 2-ième éd. revue et augmentée. – P.: Armand Colin,

Додаткова література

1. *Білецький А.О.* Про мову і мовознавство: Навч. посібник для студентів філол. спец. вищ. навч. закладів. – К.: АртЕк, 1996.
2. *Charaudeau P.* Dictionnaire d'analyse du discours / P. Charaudeau, D. Maingueneau. – P.: Éditions du Seuil, 2002. – 662 p.
3. *Dubois J.* Dictionnaire de linguistique et des sciences du langage / J. Dubois, M. Giacomo. – P.: Larousse, 1954. – 514 p.
4. *Ducrot O.* Nouveau dictionnaire encyclopédique des sciences du langage / O. Ducrot, J.-M. Schaeffer. – P.: Editions du Seuil, 1995. – 668 p.
5. *Інтернет джерела за кожною темою*

